

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Кж-07-000 019
Бања Лука, 27.3.2007. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу које чине судија мр Вељко Икановић, као предсједник вијећа, те судије Слободан Милашиновић и Војислав Димитријевић, као чланови вијећа, уз учешће записничара Софије Рибих, у кривичном предмету против оптужених П. Ђ. и С. Б. због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалби браниоца оптужених, изјављеној против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број: 011-0-К-06-000 067 од 30.11.2006. године, након јавне сједнице вијећа одржане дана 27.3.2007. године, у присуству републичког тужиоца Светлане Брковић, оптужених и њиховог браниоца П. Р., адвоката из Б. Л., донио је истог дана

ПРЕСУДУ

Одбија се, као неоснована, жалба браниоца оптужених П. Ђ. и С. Б. и пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-К-06 000 067 од 30.11.2006. године, потврђује.

Одбацује се, као недопуштена, жалба оптуженог П. Ђ., изјављена на пресуду Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-К-06 000 067 од 30.11.2006. године.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Бањој Луци број: 011-0-К-06-000 067 од 30.11.2006. године оптужени П. Ђ. и С. Б. оглашени су кривима због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђени и то П. Ђ. на казну затвора у трајању од 8 (осам) година, а оптужени С. Б. на казну затвора од 7 (седам) година у које им је урачунато вријеме проведено у притвору од 22.12.2005. године па надаље. Оптужени су обавезани да солидарно плате трошкове кривичног поступка у износу од 342,40 КМ и паушал у износу од по 250,00 КМ и трошкове поступка који се односе на награду и нужне издатке бранилаца по службеној дужности, чији ће износ бити одређен посебним рјешењем а на основу члана 99. став 1. и 3. у вези са чланом 96. став 1., 2. и 3. и члана 97. став 2. Закона о кривичном

поступку (у даљем тексту: ЗКП). Истом пресудом, а на основу члана 289. тачка в) ЗКП-а, одбијена је оптужба против оптужених због кривичног дјела ратног злочина против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, поближе описаног у одбијајућем дијелу пресуде.

Против ове пресуде жалбе су, у осуђујућем дијелу, благовремено, изјавили оптужени П. Ђ., који је накнадно писменим поднеском одустао од жалбе, те бранилац оптужених П. Р., адвокат из Б. Л., због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде Кривичног закона, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији, са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Одговор на жалбу није поднесен.

На сједници вијећа бранилац оптужених је изложио жалбу и у цјелости остао код жалбе, док је Републички тужилац предложила да се жалба браниоца оптужених одбије као неоснована.

Испитујући првостепену пресуду у оном дијелу који се жалбом побија, а у смислу одредбе члана 312. Закона о кривичном поступку, овај суд је одлучио као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога :

Битне повреде одредаба кривичног поступка, на које се указује жалбом браниоца оптужених, по оцјени овог суда, нису учињене. Та жалба тврди да се пресуда заснива на правно неутемељеним – неваљаним доказима, изведеним противно одредбама ЗКП-а и да је побијана пресуда захваћена разноврсним повредама из члана 303. став 1. тачка ј) ЗКП-а јер не садржи разлоге о одлучним чињеницама и што је изрека пресуде неразумљива, те да је почињена и битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 303. став 2. ЗКП-а, не конкретизујући ни једну повреду наведену у овом ставу.

Не стоје наводи браниоца оптужених да је првостепени суд починио битну повреду одредаба кривичног поступка, прописану одредбом члана 303. став 1. тачка з) ЗКП-а, односно да се пресуда заснива на правно неваљалим доказима јер нема доказа који су прибављени повредама људских права и слобода прописаних Уставом и међународним уговорима, нити доказа прибављеним повредама ЗКП-а. Осим тога, у жалби се не наводи ни један конкретан доказ који је прибављен на незаконит начин, а образложење жалбе углавном се своди на закључак да је чињенично стање остало и погрешно и непотпуно утврђено.

Исто тако не стоје ни наводи да је првостепени суд починио битну повреду одредаба кривичног поступка прописану одредбом члана 303. став 1. тачка ј) Закона о кривичном поступку, обзиром да не постоји неразумљивост изреке пресуде, нити је она противрјечна самој себи и разлозима пресуде, а при томе су наведени разлози о одлучним чињеницама, које су послужиле као основ за доношење побијане пресуде. Све доказе који су изведени, било као докази оптужбе, било као докази одбране или као доказе чије је извођење наредио суд, првостепени суд је цијенио како појединачно тако и у међусобној вези, дајући при томе цјеловите и досљедне разлоге. За изведени закључак да су оптужени П. Ђ. и С. Б. починили кривично дјело које им се оптужницом ставља на терет првостепени суд је дао ваљано образложење које у цјелости прихвата и овај суд.

Неосновани су и наводи жалбе браниоца оптужених да је побијана пресуда донесена уз неправилну примјену закона, односно битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 303. став 2. ЗКП-а, јер је првостепени суд правилно примијенио одредбе ЗКП-а које се односе на припрему главног претреса, ток главног претреса и доношење пресуде. И овдје се да примјетити да је жалба само паушално навела овај жалбени основ не наводећи такођер ни једну конкретну повреду коју је суд починио.

По мишљењу овог суда првостепени суд је, на основу резултата изведених доказа и изнесених чињеница на главном претресу, на које се позива у образложењу пресуде, на поуздан начин утврдио да су оптужени, на начин и под околностима описаним у изреци првостепене пресуде, учинили радње наведене у том дијелу и поуздано је у тим радњама нашао сва законска обиљежја кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ.

Дакле, не стоје наводи браниоца оптужених да је првостепени суд, на бази погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, погрешно примјенио закон, те извео погрешан закључак да су оптужени П. Ђ. и С. Б. починили наведено кривично дјело. Нема основа за тврдњу жалбе браниоца оптужених да је првостепена пресуда заснована на мањкавом чињеничном основу зато што, према тези жалбе, нису потпуно и правилно утврђене све чињенице од одлучног значаја за постојање кривичног дјела у радњама оптужених и да на основу изведених доказа нису утврђене кључне чињенице да ли је оштећени усмрћен са једним или више метака, мјесто гдје је убиство извршено и на који начин је оштећени доспио на мјесто и у положај гдје је тијело пронађено.

Овај суд у цјелости прихвата разлоге првостепеног суда који су дати у првостепеној пресуди, а у погледу прихватања доказане тврдње тужиоца да су оптужени, као припадници једне од страна у сукобу, на начин описан у изреци побијане пресуде, лишили живота једно лице за вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, јер су они засновани и на правилно и на потпуно утврђеном чињеничном стању. Неосновани су наводи жалбе којим се ове чињенице доводе у сумњу.

Стога, по мишљењу овог суда, нису основани жалбени приговори браниоца оптужених да је првостепени суд у овом предмету погрешно и непотпуно утврдио чињенично стање и да је на њега погрешно примјенио Кривични закон.

Наиме, није спорно ни за овај суд да свјedoци оптужбе Н. М., М. Ц., Ј. И., Ј. И., Д. Р., Ј. Б. и Ј. И. својим исказима поврћују да су критичне прилике оптужени П. Ђ. и С. Б. лишили живота оштећеног И. Г. Неки од свјedoка су били непосредни очевици самог чина лишења живота оштећеног, неки имају посредна сазнања о томе, неки су се налазили у непосредној близини самог мјеста догађаја и чули и идентификовали гласове људи на лицу мјеста, па када се њихови искази доведу у међусобну везу, везу са исказима осталих саслушаних свјedoка и везу са исказима оптужених као свјedoка, као и у везу са материјалним доказима, потврћује се утврђење првостепеног суда да су оптужени починили кривично дјело које им је оптужницом Окружног тужиоца стављено на терет.

Неспорно је и за одбрану да је И. Г. лишен живота дјеловањем из ватреног оружја, али за одбрану остаје спорно под каквим је околностима И. Г. лишен живота, да ли је смрт проузрокована једним или са више метака, што би, под условом да су оптужени учествовали у овом дјелу, дало појашњење ко је од њих двојице починио убиство. Осим тога, оптужени П. Ђ. и С. Б., у својим исказима датим у својству свједока, негирају да су починили ово кривично дјело и да су уопште критичног дана, а ни прије ни послје догађаја, обилазили реон који је предмет критичног догађаја.

Међутим, свједоци Н. М., М. Ц., Ј. И., Ј. И., Д. Р., Ј. Б. и Ј. И., од којих већина и лично познају оптужене, потврђују вријеме, мјесто и начин извршења кривичног дјела. Нико од наведених свједока није био непосредни очевидца читавог слиједа догађаја, од одласка оптужених од куће оптуженог С. Б. па до самог чина лишења живота оштећеног, али повезивањем исказа напријед наведених свједока првостепени суд правилно утврђује да су обојица оптужених били наоружани аутоматским пушкама када су пред вече отишли од куће оптуженог С. Б., да су обојица оптужених отишли у правцу куће оштећеног И. Г., да је оптужени П. Ђ. имао завезану мараму на глави, да су обојица оптужених из куће, тачније подрума куће оштећеног, извели оштећеног И. Г., који је у руци носио једну плетенку, а која је након пуцњаве виђена у рукама оптужених, да је чак оптужени П. Ђ., са којим је била још једна особа, једном од свједока рекао да убије неког старог човјека који је био са оптуженим Ђ. (радило се о оштећеном И. Г. кога свједок од раније није познавао), да је он (свједок) то одбио и да је након 5 до 15 минута од одласка ових људи зачуо пуцањ, а сутрадан одвезао леш оштећеног на гробље када је свједок сазнао како се зове убијени. Други свједоци потврђују да су оптужени испред себе „тјерали,, оштећеног И. Г., да су чули како једна особа говори другој „Лези доље,, и „Немој С., брате,, да су препознали глас оштећеног, да се чуо пуцањ или пуцњава, односно видјели да један од двојице људи пуца у трећег, а други га ногом гура у канал, гдје је сутрадан нађен леш И. Г. разбијене главе. Послје пуцња, односно пуцњаве, коментар оптуженог С. Б. је био да је оштећени имао мало пара и мало ракије, а оптужени су носили једну плету ракије. Свједоци претпостављају да су оптужени пуцали јер нико други није могао сем њих пуцати.

На основу исказа горе наведених свједока, извода из Матичне књиге умрлих, копије књиге увиђаја и исказа лица која су вршила увиђај у вези смрти оштећеног И. Г., првостепени суд је неспорно утврдио вријеме, мјесто и начин извршења кривичног дјела, односно да је смрт оштећеног наступила 1.9.1992. године у мјесту Р., Општина П., БиХ и да је оштећени лишен живота дјеловањем из ватреног оружја, при чему код овако, неспорно утврђених чињеница, и за овај суд није пресудно да ли свједоци чују пуцањ или пуцњаву.

Коначно, унесени су сви стварносни елементи који творе биће кривичног дјела ратног злочина над цивилним становништвом из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, јер је утврђено да је у времену и простору, оцјеном карактера сукоба, постојао оружани сукоб, да је једно цивилно лице у том времену лишено живота и да постоји веза између оружаног сукоба и поменуте последице, те да су оптужени поступали као саизвршиоци са директним умишљајем.

Неосновано се жалбом оптужених побија првостепена пресуда када се тврди да није разјашњено на који начин и под којим околностима је оштећени

лишен живота јер је, према одређеним сазнањима, била само једна улазна и једна излазна рана од истог метка па се основано може устврдити да је само један од оптужених могао бити извршилац, а што би свакако могло и требало утицати на одмјеравање казне за сваког од оптужених.

Према образложењу побијане пресуде, за разлику од оног што се жалбом приговара, заступа се модел објективно – субјективне теорије о саизвршилаштву усвојен тада важећим чланом 22. КЗ СФРЈ. Из ове законске одредбе се јасно види да саизвршилац не мора учествовати у самој радњи извршења, довољно је да он „на други начин,“ битно омогућује ту радњу. Поред објективне везе која се састоји у заједничком проузроковању посљедице, између више лица мора постојати и субјективна веза да би се радило о саучесништву, а мора постојати и свијест о заједничком дјеловању. Саизвршилаштво, дакле, постоји када више лица заједнички учине кривично дјело било учествовањем у радњи извршења, било на други начин. Анализирајући поступање оптужених инкримисаног дана првостепени суд правилно закључује да оптужени поступају са директним умишљајем и да код њих постоји свијест о заједничком дјеловању, што подразумева да поступају као саизвршиоци, такођер правилно закључујући да су оптужени као припадници војне формације, односно једне од страна у сукобу (посебно својство учиниоца као битно обиљежје кривичног дјела), лишили живота једно цивилно лице заштићено одредбама IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата и Допунског протокола уз ову Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба.

Претходно је првостепени суд утврдио постојање оружаног сукоба у времену и простору, како је то наведено у чињеничном опису, у смислу одредбе члана 3. став 1 тачка 1. IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године (у даљем тексту: Конвенција), затим да се десила једна од посљедица прописаних чланом 3. став 1. тачка 1. Конвенције, у овом случају убиство једног лица, а као одлучну чињеницу постојање везе између оружаног сукоба и поменуте посљедице. Надаље, првостепени суд је утврдио и још једну одлучну чињеницу а та је да је оштећени спадао у круг заштићених лица према споменутој одредби конвенције. Таква лица су она која не учествују у непријатељствима, односно цивили. Извршиоци овог кривичног дјела могу бити саприпадници страна у сукобу или њихови саучесници.

Побијана пресуда позива се и на члан 4. став 2. тачка а) Допунског протокала уз Женевску конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II) којим се прописује да сва лица која не узимају директно учешће или која су престала да учествују у непријатељствима су заштићена од дјела која се односе, између осталог, на насиље над животом које подразумева прије свега убиство. Овдје треба имати у виду да је одредбом члана 1. тога Протокола дефинисано материјално поље примјене истога члана, те да се односи на развијање и допуњавање члана 3. Конвенције.

Тakoђер је потребно указати на то да одредба члана 3. Конвенције, на коју се односи предметна пресуда, у погледу поља примјене, представља изузетак у односу на остале одредбе Конвенције. Наиме, једино та одредба Конвенције се примјењује на оружане сукобе који немају карактер међународног сукоба и који избије на територији једне од Високих страна уговорница. Дакле, једино у том случају не постоји захтјев доказивања да се ради о међународном сукобу. Посљедично, за примјену одредбе члана 3. Конвенције, није потребно да се

стекну услови прописани одредбом члана 4. Конвенције која дефинише категорију заштићених лица. Дакле, у овом случају на страни оштећеног не морају се наћи лица која немају држављанство стране у сукобу у чијој су власти. Стога, за постојање овог кривичног дјела, како је оно квалификовано оптужницом, није од значаја чињеница да ли су оптужени и оштећени лица различите националности - етничке припадности, те постојање свјести о томе, без обзира што су чињеничним описом пресуде обухваћени. Ово зато јер предметно кривично дјело може бити почињено између држављана исте државе и припадника исте етничке групе. Категорија лица која су предмет заштите одредбе члана 3. Конвенције дефинисана је управо том одредбом као лица “која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумијевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу усљед болести, рана, лишења слободе, или из било ког другог узрока...”.

Што се тиче просторне примјене Конвенције она се примјењује на цјелокупно подручје које контролишу сукобљене стране. Подручје на којем се крећу оружане формације, које су укључене у сукоб, не ограничава се само на уску линију фронта. Осим тога, смисао одредбе члана 3. Конвенције је у томе да заштити цивиле који се, по природи ствари, ријетко налазе у зони борбених дејстава, па стога територију на којој постоји оружани сукоб у смислу Конвенције треба разумјети као територију на којој усљед постојања оружаног сукоба живот не тече на начин како се то обично одвија у мирнодопским условима. Чиниоци који су од значаја за оцјену да ли на одређеној територији постоји оружани сукоб је, имеђу осталог, близина зоне непосредних борбених дејстава, постојање опште мобилизације, учесталост кретања војних формација, специјални режими наметнути цивилном становништву као што је полицијски час, нередовно снабдјевање и слично.

Чињеница да је постојао оружани сукоб на подручју БиХ, па и на подручју општине П., у релевантно вријеме (1.9.1992. године) утврђена је у току доказног поступка. Свјedoци оптужбе, свјedoци одбране и остала саслушана лица су потврдили постојање опште мобилизације у том периоду, као и постојању оружаног сукоба у самом граду П. и околини пар мјесеци прије самог догађаја. Осим тога Одлука Предсједништва Српске Републике БиХ (касније Република Српска) број: 03-11/92 од 15.4.1992. године о проглашењу непосредне ратне опасности и наређењу мобилизације ТО на цјелокупној територији СБиХ, такођер говори у прилог томе да су сукобљене стране у спорном периоду прибјегле сили као начину рјешавања спора. Из поменутих доказа произилази да је село Р., у коме је дошло до лишења живота оштећеног, односно територија општине П., била под контролом Војске Републике Српске, а чији су припадници били и оптужени П. Ђ. и С. Б.

Дакле, овај суд је у цјелости прихватио разлоге које је првостепени суд изнио у својој пресуди, а у погледу доказане тврдње Окружног тужиоца, да је на територији Босне и Херцеговине и у мјесту извршења кривичног дјела постојао оружани сукоб, да је жртва припадник цивилног становништва, да су извршиоци – оптужени П. Ђ. и С. Б. припадници организоване војне формације и да постоји узрочна веза између сукоба и убиства цивила.

Проведеним доказима првостепени суд је правилно утврдио све одлучне чињенице, разјаснивши све битне околности од значаја за правилно пресуђење овог предмета, а посебно за правну оцјену дјела, па супротна тврдња жалбе

браниоца нису основана. Према томе, чињенична и правна основа првостепене пресуде у свему је правилна, а првостепена пресуда даје детаљне разлоге правне оцјене радњи оптужених, дајући за то ваљане разлоге. Дакле, чињенично стање је и потпуно и правилно утврђено, нема повреда кривичног закона, па се другачије становиште жалбе не може прихватити.

Одлуку о казни овај суд је испитао у вези са приговорима жалбе браниоца оптуженог који у својој жалби не износи ни један аргумент у прилог овог жалбеног основа, те нашао да је изречена казна од седам година затвора, изречена оптуженом П. Ђ., односно осам година затвора, изречена оптуженом С. Б., у којој су у пуној мјери дошле до изражаја све олакшавајуће околности које је првостепени суд нашао на страни оптужених и на које се позива у образложењу пресуде, сразмјерна тежини кривичног дјела и личним својствима учиниоца.

Када се има у виду законски оквир прописане казне за кривично дјело ратног злочина против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ (казна затвора најмање 5 година) и казне које су изречене оптуженима (осам, односно седам година затвора), онда је очигледно да је првостепеном пресудом изнијетим олакшавајућим околностима дат одговарајући значај.

На основу изложеног овај суд налази да нема мјеста жалбеном приговору заснованом на тврдњи о неадекватности изречених казни затвора оптуженима за почињено кривично дјело, јер је првостепени суд правилно утврдио и вриједновао све околности од значаја за одмјеравање казне оптуженима. Изречена казна затвора, и по оцјени овог суда, представља потребну мјеру казне с аспекта остварења сврхе кажњавања како у сегменту превентивног дјеловања према другима да не чине кривична дјела тако и у сегменту васпитног утицаја на оптуженог да убудуће не чини кривична дјела.

Из изнијетих разлога жалбу браниоца оптужених је ваљало као неосновану одбити и првостепену пресуду потврдити на основу одредбе члана 319. ЗКП-а.

Обзиром да је оптужени П. Ђ. одустао од жалбе она је, као недозвољена, одбачена, а на основу члана 318. ЗКП-а.

Записничар
Софија Рибич

Предсједник вијећа
мр Вељко Икановић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић